βωμένο εἶνε ἕνα πλῆθος ὁλόκληρο ἀπὸ ἀποτρόπαια ἐγκλήματα, ποὺ διέπραξε μόνος του ἢ μὲ τὸν πατέρα του τὸν Πάπα, κι' ἀπὸ τὰ ὁποῖα θ' ἀναφέρουμε τὰ κυριώτερα :

Κάποτε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος 8ος, ἔπειτα ἀπὸ πόλεμο μὲ τὸ Σουλτάνο Βαγιαζήτ, γιὰ νὰ συνομολογήση τὴν εἰρήνη, ζήτησε ὡς ὅμηρο τὸν ἀδελφὸ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζῆτ, ποὺ λεγότανε Ζίζιμ. Ὁ Βαγιαζὴτ δέχτηκε ἀμέσως καὶ ὁ ὅμηρος παρεδόθη πρὸς φύλαξιν στὸν Πάπα Βοργία. Πέρασε λίγος καιρὸς καὶ μιὰ μέρα ὁ Ζίζιμ πέθανε ἀπὸ μιὰ παράξενη ἀρρώστεια. Συγχρόνως ὅμως μαθεύτηκε ὅτι ὁ Βαγιαζήτ, ὁ ὁποῖος φοβότανε τὸν ἀδελφό του μήπως ἐπιβουλευθῆ τὸ θρόνο του, εἶχε ὑποσχεθῆ νὰ δώση στὸν Πάπα τριακόσιες χιλιάδες δουκᾶτα τὴ μέρα ποὺ ὁ Ζίζιμ δὲν θὰ ζοῦσε πειά!...

Οἱ Βοργίαι, πατέρας καὶ γυιός, ἔθαλαν κάποτε τὸν καρδινάλιο Λαφόρς, τὸν ὁποῖο αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶχαν κάνει καρδινάλιο ἀπὸ ἀλήτη ποὺ ἦταν προτήτερα, νὰ σφετερισθῆ τὴν περιουσία ἑνὸς ἄλλου, πλουσιωτάτου, καρδιναλίου, τοῦ Ροβήρου. Αὐτὸ καὶ ἔγινε πράγματι. Μὰ ὅταν ἡ μεγάλη ἐκείνη περιουσία βρέθηκε στὰ χέρια τοῦ Λαφόρς, οἱ Βοργίαι τὸν δηλητηρίασαν καὶ τοῦ τὰ πῆραν ὅλα!

Ἡ ἀπληστία τῶν τυράννων αὐτῶν εἶχε φτάσει στὸ κατακόρυφο. Ὁ ἄρχων Φερράρε ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πιστοτέρους ὑπηρέτες τους καὶ πνεῦλο τους ὄργανο στὰ σχέδιά τους. Μὰ τί σημασία εἶχε αὐτό; Ὁ Φερράρε ἦτανε πολὺ πλούσιος καὶ οἱ Βοργίαι τὸν δηλητηρίασαν, γιὰ νὰ σφετερισθοῦν τὰ ὑπάρχοντά του!

Καὶ ἡ δηλητηριάσεις ἐξακολουθοῦσαν ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης. Ἔτσι ὁ Βιργίνιος Ὀρσίνι, ἕνας ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους αὐθέντας τῆς Ἰταλίας, θανατώθηκε ἀπὸ τοὺς Βοργίας μὲ τὸν ἴδιο μυστηριώδη τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο πέθανε κι' ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτ. Τὸ θεῖο του, τὸν καρδινάλιο Ὀρσίνι, τὸν ἔκλεισαν στὸν τρομερὸ μεσαιωνικὸ πύργο τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου καὶ ἐκεῖ τὸν δηλητηρίασαν. Ἀναρίθμητα δὲ εἶνε τὰ πρόσωπα ποὺ προσκαλοῦσαν σὲ δεῖπνα, γιὰ νὰ τὰ ποτίσουν μὲ κρασί, μέσα στὸ ὁποῖο εἶχαν ρίξει τὰ ἀγατημένα τους δηλητήρια, τὴν περίφημη «κανταρέλλα» ἢ τὴν «τοφάνα», ὅπως τὰ ἔλεγαν.

Τί ἦσαν αὐτὰ τὰ μυστηριώδη καὶ σατανικὰ δηλητήρια, μᾶς τὸ ἀναφέρει ὁ Βολταῖρος.

«Ἡ κανταρέλλα, λέγει ὁ Βολταῖρος, τὴν ὁποία ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Πάπας Βοργίας καὶ ὁ δοὺξ Βοργίας μεταχειριζόνταν πολύ, ἔβγαινε ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς χολῆς ἑνὸς λυσσασμένου γουρουνιοῦ. Τὸ γουρουῖνι αὐτό, τὸ λυσσασμένο, τὸ κρεμοῦσαν ἀπὸ τὰ πόδια, μὲ τὸ κεφάλι κάτω, καὶ τὸ χτυποῦσαν ἔπειτα δυνατά, ὥς ποὺ νὰ πεθάνη. Ἔτσι γινότανε αὐτὸ τὸ δηλητήριο, ποὺ ἦταν τόσο δραστικό, ὅσο καὶ τὸ δηλητήριο τῆς ὀχιᾶς!...».

Ὑπάρχει μιὰ παράδοσις, σχετικὰ μὲ τὸ θάνατο τῶν δυὸ τρομερῶν Βοργιῶν. Σύμφωνα μ' αὐτήν, εἶχαν προσκαλέσει μιὰ μέρα σὲ δεῖπνο ἐννιὰ καρδιναλίους, τοὺς ἀπολίους θέλεαν νὰ δηλητηριάσουν, γιὰ νὰ σφετερισθοῦν τὴν περιουσία τους. Μά, ἐπάνω στὴν εὐθυμία τοῦ συμποσίου, γελάστηκαν καὶ ἤπιαν καὶ οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὸ δηλητηριασμένο κρασί, ποὺ προώριζαν γιὰ τοὺς φιλοξενουμένους των!

Ἔτσι, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοσι, τὰ δυὸ αὐτὰ τέρατα ἔγιναν θύματα τῆς ἴδιας τῆς δικῆς των ἐγκληματικότητος!...

ΕΛΒΕΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Στὸ Μπλουμζάλ, ἕνα ἀπὸ τὰ ψηλότερα βουνὰ τῆς Ἐλβετίας, ποὺ σήμερα τὸ σκεπάζουν ὁλόενα τὰ χιόνια, μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ εἰδασίλευε μεγάλη εὐτυχία. Ἡ μέλισσες ἔδιναν ἄφαιο ἀρωματικὸ μέλι, ἡ γελάδες ἐγέμιζαν ὁλόκληρους κάδους μὲ τὸ ἄφθονο γάλα τους καὶ οἱ κάτοικοι χαίρονταν ὅλα τὰ καλὰ τῆς γῆς.

Ἀλλὰ σὲ κάμποσα χρόνια ὅλοι τους τυφλώθηκαν ἀπ' τὴν ὑπερβολικὴ εὐτυχία, μέθυσαν ἀπὸ τ' ἀμέτρητα πλούτη τους καὶ γίνηκαν περήφανοι κ' ἀσπλαχνοι. Κι' ἀντὶ νὰ μεταχειρίζωνται τὰ ἀγαθά τους γιὰ τὴν εὐδαιμονία τῶν ἄλλων, ἐλησμόνησαν τὴν ἱερὴ ὑποχρέωσι τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς φιλοξενίας καὶ δὲν ἐφρόντιζαν παρὰ μόνο γιὰ τὴ δική τους ἄνεσι καὶ καλοπέρασι. Ὅταν κανένας δυστυχισμένος τοὺς ἐζητοῦσε κατιτί ἔκαναν πὼς δὲν ἄκουγαν καὶ τοὺς ζητιάνους τοὺς ἔδιωχναν μὲ βρισιὲς ἀπ' τὴν πόρτα τους.

Κάποιος ἀπ' αὐτοὺς ἔχτισε ἕνα πολυτελέστατο μεγαρο στὴν πλευγιὰ τοῦ βουνοῦ κ' ἐκάλεσε στὴ νέα του κατοικία καὶ τοὺς φίλους του. Ἐκεῖ τὸ ρίξαν ὅλοι μαζὶ στὶς διασκεδάσεις καὶ δὲν ἐλογάριαζαν τίποτε. Τὸ καλύτερο γάλα τὸ χρησιμοποιοῦσαν κάθε μέρα γιὰ νὰ κάνουν λουτρὸ κ' ἡ σκάλες τοῦ σπιτιοῦ ἦσαν καμωμένες μὲ μεγάλα κεφαλοτύρια!...

Ἐνῶ ὅμως αὐτὸς κ' οἱ φίλοι του περνοῦσαν τὸν καιρό τους βασιλικά, μέσα στὶς ἀπολαύσεις καὶ στὰ γλέντια, ἡ δυστυχισμένη ἡ μητέρα του βρισκόταν ἔρημη καὶ μοναχὴ σὲ μιὰ ἄκρη τῆς κοιλάδας, ὅπου ζοῦσε μὲ μεγάλη στενοχώρια καὶ φτώχεια. Μόλις πέθανε ὁ μακαρίτης ὁ ἄντρας της, ὁ γυιός της τὴν ἔδιωξε ἀπ' τὸ σπίτι κι' οὔτε ρώτησε ποτὲ νὰ μάθη τί ἀπόγινε.

Μιὰ μέρα ἡ δυστυχισμένη ἡ γρηᾶ, τρέμοντας ἀπ' τὸ κρύο κι' ἀπ' τὴν πεῖνα, παρουσιάστηκε στὸ ἀνάκτορο τοῦ γυιοῦ της καὶ ζήτησε ἔλεος. Ἐκεῖνος ὅμως ὁ ἄκαρδος, μόλις τὴν εἶδε, μάνιασε ἀπ' τὸ θυμό του καὶ τὴν πρόσταξε νὰ φύγη τὸ γρηγορώτερο ἀπὸ κεῖ.

Ἡ μητέρα του ἄρχισε τότε μὲ δάκρυα νὰ τοῦ ἐξιστορῆ τὴν ἀθλία κατάστασί της, λέγοντας τοῦ πὼς δὲν μποροῦσε πειὰ νὰ ζῆ μόνη της στὸ ἐρημικό της καλύβι καὶ παρακαλώντας τον νὰ τῆς παραχωρήση τὰ ψιχουλα τοῦ τραπεζιοῦ του καὶ μιὰ ἄκρη μέσα στὸ σταῦλο μαζὶ μὲ τὰ ζῶα του γιὰ νὰ κοιμᾶται. Ἀλλὰ ἐκεῖνος τῆς εἶπε νὰ φύγη καὶ νὰ τὸν ξεφορτωθῆ, γιατὶ δὲν τὸν ἐσυγκινοῦσαν καθόλου ἡ κλάψες της.

Τότε, ἡ ἄμοιρη μάνα τοῦ ἔδειξε τὰ μάγουλά της, ποὺ τάχαν σκάψει οἱ πόνοι κ' ἡ στενοχώριες, τοῦδειξε τὰ ἀδυνατισμένα χέρια της, ποὺ τὸν ἐδαστοῦσαν ἄλλοτε, ὅταν ἦταν μωρό... Ἀλλὰ καὶ πάλι ἐκεῖνος ὁ ἀγάριστος, χωρὶς νὰ δοκιμάση τὸν παρακμιόρτερο οἶκτο στὴν καρδιά του, ἔδωσε διαταγὴ στοὺς δούλους του νὰ τὴ βγάλουν ἔξω μὲ τὸ στανιό.

Ἡ δύστυχη γρηᾶ, βλέποντας τὴν ἀπονιὰ τοῦ γυιοῦ της, ἀναγκάστηκε νὰ φύγη καὶ νὰ κινήση θλιμμένη γιὰ τὸ καλύβι της.

Ἀλλὰ καθὼς ἐπήγαινε στὸ δρόμο, ἡ καρδιά της ἐφούσκωσε ἀπ' τὸν ἀβάσταχτο πόνο καὶ δάκρυα πικρά, φλογερά, ἀκράτητα ἄρχισαν νὰ τρέχουν ἀπ' τὰ μάτια της.

Ὁ Θεὸς εἶδε τότε τὴ μεγάλη ἀδικία κ' ἀποφάσισε νὰ τιμωρήση σκληρὰ τὸν ἄσπλαχνο γυιό, ποὺ ἔδιωχνε ἀπ' τὸ σπίτι, σὰν κανένα σκυλί, τὴ μάνα του!

Γι' αὐτό, μόλις ἐκείνη κατέβηκε στὴν κοιλάδα, μιὰ τρομερὴ θύελλα ξέσπασε, μιὰ θύελλα ὁρμητική, ποὺ δὲν ἄφησε τίποτε στὴ θέσι του. Τὸ σπίτι τοῦ σκληρόκαρδου πλουσίου γκρεμίστηκε συθέμελα ἀπὸ τοὺς κεραυνούς, οἱ θησαυροί του καταστράφηκαν, τὰ ζῶα του ἀφανίστηκαν, ὅλη του ἡ περιουσία ρημάχτηκε.

Ἀλλὰ κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος μαζὶ μὲ τοὺς φίλους του δὲν μπόρεσαν ν' ἀποφύγουν τὴ δίκαιη τιμωρία, ἀλλὰ βρῆκαν τὸν τάφο τους κάτω ἀπ' τὰ ἐρείπια τοῦ μεγάρου.

Τὰ χωράφια, ποὺ ἔβγαζαν ἄλλοτε τόση σοδειά, τώρα σκεπάζονται ἀπὸ πάγους, ποὺ δὲν λυώνουν ποτέ. Καὶ στὸ μέρος, ὅπου ἡ δύστυχη μητέρα ἐπικαλέστηκε τὴ συμπόνια τοῦ γυιοῦ της, ἀνοίχτηκε βαθὺς γκρεμὸς κ' ἐκεῖ ὅπου ἔπεσαν τὰ καυτερὰ δάκρυα τῆς πονεμένης μάνας σήμερα κυλοῦν τὰ ρέμματα τῶν αἰωνίων χιόνων...

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

ΦΩΣ ΚΑΙ ΣΚΟΤΟΣ

Ἡ δύσι καίεται, ἀνάφτει,
κάθε βουνοῦ κορφὴ ἀστράφτει
ὡσὰν χρυσάφι καθαρό.
Πυρκαϊὰ τὰ νέφη ζώνει
καὶ κάτω ρόδινο ξαπλώνει
τὸ ἀκαταμέτρητο νερό.
Μέσ' στὴν ὁλόφωτη γαληνη
ἡ πλάσι τὸ κεφάλι κλίνει,
σ' ὄνειρα θεῖα κολυμπᾶ.
Ἀλλ' ἡ ψυχή μου σκοτεινιάζει
καὶ δάκρυ μυστικὸ σταλάζει
ἀπὸ τὰ μάτια τὰ θαμπά.

Ἀρ. Προβελέγγιος

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΟΤΑΝ ΠΕΘΑΝΩ...

(Τοῦ ΚΙΠΛΙΓΚ)

Σὰν κλείσω, ἀγαπημένη μου, τὰ μάτια,
ἂς μὴ θρηνῆ γιὰ μὲ τ' ἀγνό σου στόμα,
καὶ κυπαρίσσια μὴ φιτέψης καὶ τριαντάφυλλα
στοῦ τάφου μου τὸ νεοσκαμμένο χῶμα...

Στὸν τάφο μου θ' ἀνθίζη καταπράσινη
ἡ χλόη μὲ τὸ δροσόπαγο λουσμένη,
κι' ἂν μὲ θυμᾶσαι στὸ βαθὺ κρεββάτι μου,
κι' ἂν μὲ ξεχάσης, κόρη ἀγαπημένη...

Κι' ἀκόμα μέσ' στὰ βράδυα τ' ἀνοιξιάτικα,
τὴν ὥρα ποὺ τ' ἀγέρι ἀχνὸ θὰ πνέη,
γλυκειὰ παρηγορία τ' ἀηδόνι θἄρχεται
ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μου νὰ κλαίη...

Κι' ὁ ἥλιος στὰ ὡραῖα γλυκοχαράματα
τὸ μνῆμα μὲ τὸ πρῶτο φῶς θὰ ραίνη,
κι' ἂν μὲ θυμᾶσαι, ξανθομάλλα ἀγάπη μου,
κι' ἂν μὲ ξεχάσης, κόρη ἀγαπημένη...

Μετάφρ. ΣΤ. ΔΑΦΝΗ